

We Accepted The Rulings Of Maran

A class by Rabbi Yonatan Y. Halevy

Rabbi Yisrael Moshe Hazzan: The Man And His Works – Introduction – Rabbi Dr. Yosef (José) Faur

Autonomy, rather than freedom, is the basic concept underlying the Sephardic tradition.

Autonomy means self-government according to one's own laws and values. A society is autonomous when the ordering of human conduct and the adjustment of human relations are relative to its own criteria and interests. It presupposes a Law, independent of political and religious bureaucracies, as the only source of government and authority. Spiritually, this concept finds ultimate expression in the idea of an historical Berit, a bilateral covenant, freely entered by God and the people of Israel at the foot of Mt. Sinai and later reiterated in the plains of Moab. This Covenant established the Law, with all the norms and regulations that govern the people of Israel. Accordingly, the Autonomy of Israel is the effect of the Covenant, and it is guaranteed by God and the people. This Covenant is sacred and eternal. As sacred, the Law does not depend on promulgation and cannot be subject to abrogation by any authority human or divine. When the biblical prophets charged the King and the Priest in the name of the Law, they were in fact postulating the belief that the values governing Israel lie beyond political authority and ecclesiastical bureaucracy: the Law is the ground for governing and authority, not its effect. Therefore, the Law is operative independently from government and political bureaucracies. **Likewise, national integrity is the effect of the internal legal institutions governing the people, not of their ability to control a particular geographical area.** This idea of national autonomy may be described as the theological-political form of government in contradistinction with the political-bureaucratic form of government in which absolute sovereignty constitutes the basis of authority and establishes the right for the civil and criminal administration of Justice.

The survival of the people of Israel is a direct result of this belief. As they were losing all forms of earthly power, they became more and more aware that their national integrity was not predicated upon territorial sovereignty and that the bureaucratic-political system of authority is incompatible with the idea of Berit. **It is pertinent to know that Galut, 'exile', in the Sephardic tradition is principally a political concept.** In its barest form it means that the Jewish nation was not dissolved with the territorial loss of its homeland. **Accordingly, the Sephardim viewed themselves as members of the Jewish nation rather than of the Jewish religion.**

The theological-political idea of autonomy and national integrity implies a nomocratic society that recognizes the Law as its supreme authority. **However, in order that the Law should be the actual source of authority and government, there is a need for a Legal Code formulated in precise and clear language.** Maimonides' codification of the entire system of Jewish Law was designed to perform this function. The publication of the Shulhan Arukh by Maran Joseph Caro and its formal acceptance by the Sephardic communities as the supreme Code of Law projected in all its fullness the ideal of a nomocratic society first proclaimed by the Lord and Israel at the foot of Mt. Sinai. It is also an emphatic rejection of the bureaucratic-political system that governs through casuistry and the manipulation of the Law. In such a system the people have no access to the Law the Law is not the ground of authority, but its effect. It is worth pointing out that the codification of law and its formulation in precise categories and intelligible language does not impair its growth and development - just like the proper formulation of the laws of physics by Newton and Einstein did not impair the growth of science, but helped to eliminate the morass of chaos and confusion prevailing in that field. **The enormous volume of legal literature produced by the Sephardic tradition and its superior quality testifies to the validity of our point.**

1) רמב"ם – הלכות סנהדרין (פ"ד הי"א)

הרי שלא יהיה בארץ ישראל אלא סומך אחד מושב שנים בצדו וסומך שבועים באחד או זה אחר זה ואחר כך יעשה הוא והשבועים בית דין הגדול ויסמכו בתי דינים אחרים. נראין לי הדברים שאם הספימו כל החכמים שבארץ ישראל למנות דינים ולסמך אותם הרי אלו סמוכים ויש להן לדון דיני קנסות ויש להן לסמך לאחרים. אם פן למה היו החכמים מצטערים על הסמיכה כדי שלא יבטלו דיני קנסות מישראל. לפי שישראל מפזרין ואי אפשר שישפימו כלן. ואם היה שם סמוך מפי סמוך אינו צריך דעת כלן אלא דן דיני קנסות לכל שהרי גסמך מפי בית דין. והדבר צריך הקרע:

2) ויקפדיה – מתוך ערך "חידוש הסמיכה"

פולמוס הסמיכה הראשון

היוזמה הראשונה לחידוש הסמיכה אחרי ביטולה הייתה בשנת ה'רצ"ח (1538). בראש בית הדין הסמוך היה אמור לעמוד מהר"י בירב, רבה של צפת. הנימוק ההלכתי שהוצג לצורך בחידוש הסנהדרין היה לכפר על האנוסים שנמלטו מספרד ועלו לארץ ישראל, אך רבים מהם חששו שבגין מעשים שעשו בעקבות אילוצם לחיות כנוצרים, הם התחייבו בעונש כרת. השאיפה הייתה לדונם במלקות ובכך לפוטרם מעונש בידי שמיים, מאחר ש"חייבי כריתות שלקו, נפטרו ידי כריתתן".

תהליך הסמיכה

לצורך כך נסמך מהר"י בירב על ידי 25 מתלמידיו - רבני צפת, וזאת על פי השערתו של הרמב"ם כי ניתן לחדש את הסמיכה לאחר שנקטעה על ידי הסכמת כל חכמי ארץ ישראל למהלך כזה. דברי הרמב"ם נמצאים בפירושו למשנה, במסכת סנהדרין (פ"א, מ"ג) ובמשנה תורה בהלכות סנהדרין (פ"ד, הל' י"א): שאם יסכימו כל החכמים שבארץ ישראל למנות דינים ולסמוך אותם, הרי אלו סמוכים ויש להם רשות לדון דיני קנסות ולסמוך חכמים אחרים - והדבר צריך הכרע. ואכן רבנים רבים התכנסו וסמכו את מהר"י בירב.

הפולמוס

היוזמה עוררה התנגדות בעיקר מצד רבי לוי בן חביב, רבה של ירושלים שטען שאף הוא מרבני ארץ ישראל ולא נשאלה דעתו בעניין. למרות ההתנגדות הספיק מהר"י בירב לסמוך ארבעה רבנים: רבי יוסף קארו, מחבר השולחן ערוך, רבי משה מטראני, (המבי"ט),

רבי משה קורדובירו - הרמ"ק, ורבי יוסף סאגיס - תלמידיו שהיו ראשי ישיבות בצפת. הפולמוס שהתקיים בין מהר"י בירב למהר"ל בן חביב, התייחס גם לצד העקרוני של חידושו של הרמב"ם בדבר אפשרות חידוש הסמיכה, לעומת החולקים עליו. כמו כן הובאו בחשבון הבעיות שיגרור חידוש הסנהדרין (כחובת קידוש החודש על ידי עדים). בנוסף, מתוך כתבי הפולמוס ניכר שמהר"ל בן חביב, רבה של ירושלים, התנגד למהלך כיוון שהמהר"י בירב שלא לקח אותו בחשבון, למעשה לא איגד את מכלול הרבנים בארץ ישראל, והוא גם מסתפק אם ההלכה כהרמב"ם בכלל. לגבי יחסו של רבי יוסף קארו לחידוש הסמיכה, קיימים חילוקי דעות. יש המציינים את קיומן של עדויות על כך שרבי יוסף קארו סמך כמה מתלמידיו, ביניהם הרב משה אלשיך שסמך את רבי חיים ויטאל ובכך מוצאים אישור לכך שהוא קיבל את פעולת הסמיכה כלגיטימית, וכן בספר "מגיד מישרים" המיוחס לרבי יוסף קארו, מובא שה"מגיד" שיבח אותו על כך ש'מסר את נפשו' למען חידוש הסמיכה. אחרים טוענים שבסוף ימיו חזר בו רבי יוסף קארו מתמיכתו בחידוש הסמיכה, בכך שלא כתב זאת במפורש בשולחן ערוך שלו.

3) אבקת רוכל, קמג, צ"ע"א

ועם היותי טרוד בלימוד הישיבה ה"י מלבד כמה טרדות מעול הקהלות יע"א ופניתי מכל עסקי למלאת חפצכם חפצי שמים להשקיט המיית דברי ריבות...

4) ספר המוסר – מחברות ר' זכריה (יחיא) אלצאהרי (מהד' י' רצהבי, ירושלים תשכ"ה, 116-117, 123)

– שנת 1567 ואולי 1573

בשמה עשר ישיבות/ בעיון התלמוד נצבות; שם [בצפת] ראיתי אור התורה/ וליהודים הייתה אורה; גברו על כל הקהלות/ כי הם תהלות לתהלות ...; ובפרט המאור הגדול החכם יוסף קארו/ אשר משיבתו חכמי צפת לא יסורו ...; ואלך שְׁבַת אחת אל ישיבתו/ לראות את יקר תפארת גדולתו ...; והחכם הזקן יושב על הכיסא/ בפיהו דורש על הנושא ...; ונשא ונתן על דרך הפשט והקבלה/ החכם היקר והנעלה; לפניו כמאתים תלמידים יקרים ומעלים/ יושבים על גבי ספסלים ...;

ויהי כאשר שמע החכם דברי התלמיד/ תמה תמהה על צחות לשונו אשר על הנפש העמיד; וינשאהו ויגדל מעלתו/ מעל כל התלמידים אשר אתו; והוסיף על הספקתו וקרוב ספסלו לעמתו/...; ואני המתנתי מעט עד אשר רמז החכם לתלמידיו לעמוד/ ופסק על כל אחד משנה ללמד; וילכו לדרכם התלמידים והחכם

5) מרן – שו"ת בית יוסף – סימן פא

נודע בשערים שאין דרכי להשיב לשואלים, כי אם כאשר יבררו [=יבחרו] אותי שתי הכתות לדיין, או כאשר אהיה נשאל מהיושב על המשפט.

6) מרן – בית יוסף – הקדמה

ועלה בדעתי שאחר כל הדברים אפסוק הלכה ואכריע בין הסברות כי זהו התכלית, להיות לנו תורה אחת ומשפט אחד. וראיתי שאם באנו לומר שנכריע דין בין הפוסקים בטענות וראיות תלמודיות הנה התוספות, וחידושי הרמב"ן והרשב"א והר"ן ז"ל מלאים טענות וראיות לכל אחת מהדעות. ומי הוא זה אשר יערב ליבו לגשת להוסיף טענות וראיות? ואיזהו אשר ימלאהו ליבו להכניס ראשו בין ההרים, הררי אל, להכריע ביניהם על פי טענות וראיות, לסתור מה שביררו הם, או להכריע במה שלא הכריע הם? כי בעוונותינו הרבים קצר מצע שכלינו להבין דבריהם, כל שכן להתחכם עליהם. ולא עוד, אלא שאפילו היה אפשר לנו לדרוך דרך זה - לא היה ראוי להחזיק בה לפי שהיא דרך ארוכה ביותר. ולכן הסכמתי בדעתי כי להיות שלושת עמודי ההוראה אשר הבית, בית ישראל, נשען עליהם בהוראותיהם, הלא המה הרי"ף והרמב"ם והרא"ש ז"ל אמרתי אל ליבי שבמקום ששנים מהם מסכימים לדעה אחת - נפסוק הלכה כמותם...

7) מרן – שלחן ערוך – הקדמה

אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו ומשירי אהודנו: במה אקדם ה' אכף לאלקי מרום, אשר ממעון קדשו מן השמים הופיע ברוב רחמיו וחסדיו, והשפיע מטובו על שפל אנשים כמוני, לחבר ספר הנותן אמרי שפר, החיבור הגדול שחברתי על הארבעה טורים, אשר קראתיו בית יוסף, אשר כללתי בו כל הדינים הנמצאים בכל הפוסקים, חדשים גם ישנים, עם מקומות מושבותם

בחצריהם ובטירותם, בתלמוד בבלי ובתלמוד ירושלמי ובתוספתא, בספרא ובסיפרי, במכילתא ודברי המפרשים והפוסקים ובעלי התשובות, חדשים גם ישנים. ונתבאר שם כל דין ודין באר היטב, דבר דבור על אופניו, וארמון על משפטו ישב, תלוי עליו כל שלטי הגיבורים, אנשי השם אשר מעולם.

ראיתי אני בלבי, כי טוב ללקוט שושני ספירי אמריו בדרך קצרה ולשון צח וכולל, יפה ונעים, למען תהיה תורת ה' תמימה שגורה בפי כל איש ישראל. כי כאשר ישאלו לתלמיד חכם דבר הלכה, לא יגמגם בה, אלא יאמר להכמה אחותי את, כשם שברור לו שאחותו אסורה לו כך יהיה ברור לו כל דין שישאל עליו הלכה למעשה, בהיותו שגור בפיו ספר זה הבנוי לתלפיות, תל שהכל פונים בו, לחלקו לחלקים שלושים, ללמוד בו בכל יום חלק, ונמצא שבכל חודש הוא חוזר תלמודו, ויאמר עליו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו:

זאת ועוד, התלמידים הקטנים יהגו תמיד וישננו לשונו על פה, ותהיה גירסא דינקותא מסודרת בפייהם מקטנותם הלכה למעשה, וגם כי יזקינו לא יסורו ממנה. והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, בהניח להם מעצבם ומיגיע כפם, ישעשעו נפשם בהגותם בספר זה, אשר כלו מחמדים, הלכה פסוקה, באין אומר ואין דברים.

וקראתי שם ספר זה שלחן ערוך, כי בו ימצא ההוגה כל מינין, מטעמים ערוכים בכל ושמורים, סדורים וברורים. ומובטח אני בחסד עליון, כי על ידי ספר זה תמלא הארץ דעה את ה' הקטנים עם הגדולים, תלמיד עם מבין, חכם חרשים ונבון לחש. ובכן אפרוש כפי אל ה', יעזרני על דבר כבוד שמו, להיות ממצדיקי הרבים, ויזכני החל וגמור להיות מסודר בהלכתו, מתוקן ומקובל וטוב ויפה. והנני מתחיל לעשות כאשר יעדתי וה' יהיה בעזרי:

8) מרן – מגיד משנה – דברי המגיד אל מרן

ארוממך להיות שר ונגיד על כל גולת ישראל שבמלכות עראביסטאן, ויען כי מסרת נפשך על חזרת עטרת הסמיכה ליושנה תזכה להיות מוסמך מכל חכמי ארץ ישראל ומחכמי חוצה לארץ ועל ידך אחזיר הסמיכה ליושנה אזכך לגמור חבורך דהא כל עמין חכמים ונבונים ישאבון... ואזכך לעלות לא"י בשנה זאת ואחר כך אזכך להישרף על קדושת שמו. ואזכך להישרף

בארץ ישראל ברבים לקדש שמי בפרהסיה ותעלה לעולה על מזבחי...

9) עדות רבי שלמה הלוי אלקבץ – ליל שבועות

זיכנו בוראנו ונשמע את קול המדבר בפי החסיד נר"ו (רבי יוסף קארו), קול גדול בחיתוך אותיות, וכל השכנים היו שומעים ולא מבינים. והיה הנעימות רב והקול הולך וחזק, ונפלנו על פנינו ולא היה רוח באיש לישא עיניו ופניו לראות מרוב המורא

10) החיד"א – שם הגדולים – מערכת ספרים, אות ב, סימן נט

ובאותו הדור היו נמשכים **שלושה רבנים** ראויים לזה, והם הרב מהר"ר יוסף טאיטאצאק, והרב מרן והרב מהריב"ל וכל אחד מהם היה ראוי למלאכה זו; **והסכימו מן השמים ותינתן דת על ידי מרן הקדוש מפני ענוותנותו היתרה.**

11) שם

שמעתי שכאשר יצא לאור ספר בית יוסף אמר הרב מהריב"ל (ר' יוסף אבן לב 1505-1580, מגדולי המורים והפוסקים במרכזי התורה בסלוני וקושטא) שספר זה ממעט הבקיאות וגזר על תלמידיו שלא ילמדו בו... יום אחד למדו דין והרב (מהריב"ל) טרח ולא מצא... נראה מן השמים רוצים שספר בית יוסף יתפשט בעולם, לכו חזו, ובפתחם מצאו איה מקום הדין בש"ס והתיר להם הגזרה.

12) הרב המגני"ח בשו"ת הלכות קטנות (סי' קפב)

קיבלתי ממר זקני הראש"ל המג"ן (הרב משה גלאנטי ז"ל), שבכל ארץ ישראל ובכל ערי המזרח בבל סוריה תורכיה ומצרים וגלילותיהן קיבלו עליהם ועל זרעם הוראות מרן רבינו יוסף קארו זצ"ל, ואף המוחזק בממון אינו יכול לטעון קים לי כהפוסקים החולקים על השלחן ערוך, וגם שמעתי מפי קדשו של הראשון לציון, שבזמנו חזרו גאוני צפת וחידשו תוקף ההסכמה הזאת לקבלת דברי מרן אשר יאמר כי הוא זה.

13) החיד"א – שם הגדולים (ערך בית יוסף)

ודע שקבלתי מזקני תורה ויראה ששמעו מפה קדוש הרב הגדול מהר"ח אבולעפייא, שקבלה בידו שעל כלל מרן כפסק הלכה ללכת אחת שלשה עמודי בית ישראל,

הרי"ף הרמב"ם והרא"ש, **הסכימו קרוב למאתים רבנים בדורו**, וכך היה מרגלא בפומיה דהרב הנזכר, כי כל שיעשה כפסק מרן הנה הוא עושה כמאתים רבנים.

14) החיד"א – ברכי יוסף (חושן משפט סימן כה, אות כט)

כל ימינו נצטערנו על דברתי מלכי צדק מרן ז"ל בפשר דבר שיעשה לענין ההוראה ללכת אחת הרמב"ם והרא"ש, ובמקום תרי מינייהו מסכימים לדעת אחת הכי נקטינו, כידוע, וחלקו עליו הבאים אחריו וביקשו לעקור הכלל הזה, כמבואר בהקדמת הרש"ל לספר ים של שלמה, ובהקדמת מור"ם לדרכי משה, ומהרש"ך בח"א (סימן קלד) כתב דרבים תפסו על מרן ז"ל וחלקו עמו פנים בפנים. וכתב הרדב"ז בחלק ב' (סימן תרכו), שהרי"ף והרמב"ם ראו את כל דברי הראשונים, ודבריהם כוללים את דברי רבים מהראשונים.

15) השל"ה (דף קטו)

ועתה אמת אגיד אשר שמעתי מפום רבנן קדישי ששמעו מפי הרב הגדול מופת הדור מוהר"ר חיים אבולעפייא זלה"ה, שקיבל מזקני גאוני הדור, שהסכימו בכלל זה דמרן ז"ל קרוב למאתים רבנים מדורו, וכך היה אומר כי כל אשר כפסק מרן עביד כמאתן רבנן.

16) הרב קמח סולת (מהד' תשנ"ח, עמ' עח)

ועתה אמת אגיד את אשר שמעתי מפום רבנן קדישי, ששמעו מפי הרב הגדול מופת הדור מהר"ח אבולעפייא, שקיבל מזקני וגאוני דורו, שהסכימו דמרן השלחן ערוך קרוב למאתים רבנים מדורו [נסמך], וכך היה אומר כי כל אשר יעשה כפסק מרן, עביד כמאתן רבנן.

17) תעלומות לב (ח"ג דף קו ע"ד)

רבנן קדמאי אתנחו סימנא, כי לכך קורין מהריק"א מר"ן סתם, כי הוא ראשי תיבות ממאתן רבנן נסמך.

18) מעט מים – ס"ס יא – רבי אברהם הכהן מסאלוניקי

וכבר נודע שיש קבלה בידינו דכל העושה כפסק מרן עושה כמאתים רבנים.

19) רבי יוסף ידיד – ברכת יוסף ח"א (סימן מג)

כלל גדול בדין, רש"י מפרש ולא פוסק וכו'. ויותר מסתבר לפסוק כדברי מרן דרש"י מפרש ולא פוסק, דאף אי נימא דלא קבלנו הוראותיו בכללים, והיינו משום שידוע שמרן ז"ל ממאיתם רבנים נסמך, והפוסק כדעת מרן ז"ל כמי שפוסק כמאיתם רבנים.

20) רבי יוסף מולכו – שו"ת אהל יוסף (חלק יורה דעה סימן ל)

שכיון שקיבלנו הוראות מרן הכי נקטינן, ואפילו כשהרמ"א ואלף פוסקים כמותו חולקים עליו, אנו בני ספרד בטר מרן גריינן, הן לקולא ואין לחומרא.

21) רבי יעקב בן צור – שו"ת משפט וצדקה ביעקב ח"ב (סימן ה')

שאחר שנתפשטו בעולם חיבורי מרן הב"י והש"ע, שוב אין לנו אלא פסקיו וכל אשר יאמר כי הוא זה, ואפילו נגד אלף פוסקים.

22) רבי שלמה לניאדו (אב"ד ארם צובא, חלב) – שו"ת בית דינו של שלמה (תאו"ח ר"ס ד')

דאנן בתריה דמרן אזלינן ככל חוקותיו וככל משפטיו, בין להקל ובין להחמיר, ואין להביא ראיה מן החולקים עליו.

23) רבי יעקב אלגאזי – תשובות (סי' ח)

פה עיה"ק ירושלים וגלילותיה אתריה דמרן הוא, ואנו נוהגים לפסוק ככל הוראותיו בין להקל ובין להחמיר.

24) המהרי"ט אלגאזי – שמחת יום טוב (סי' ג' דף ט)

דאנן בני ירושלים נוהגים לפסוק כהוראות מרן ז"ל.

25) רבי יוסף הלוי (בעל מטה יוסף) משם אביו – הובא בגנת ורדים (חו"מ כלל ג' סי' כט)

דהכא בארץ הצבי מנהג אחד הוא דלא נדדי מדברי מרן בשלחנו הטהור, אף שהוא נגד הרמב"ם.

26) רבי חיים פלאג'י – שו"ת חיים ביד (סי' קח)

כי גלוי וידוע בכל העולם שחכמי ספרד וצרפת קיבלו עליהם ועל זרעם לפסוק בכל מקום כדברי מרן רבינו יוסף קארו ז"ל, אפילו יחלקו עליו כל האחרונים. ועל כן יאמרו המושלים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו. ופשוט שאין לעזוב דברי מרן ולפסוק כהט"ז.

27) רבי חיים פלאג'י – שו"ת חקקי לב (יו"ר סי' מג)

דקי"ל כמ"ד דקבלנו הוראות מרן אף להקל.

28) רבי חיים פלאג'י – גנזי חיים (מע' ה' אות לג)

דקבלנו הוראות מרן אף להקל.

29) רבי חיים בנימין פונטרימולי – פתח הדביר (סי' רמג סק"ג)

דלדידן בני ספרד תפסי' הוראת מרן אפי' להקל כנודע.

30) רבי אברהם דיינ (חאלב) – שו"ת ויוסף אברהם (סימן כז)

הדבר ידוע ומפורסם שבני ארץ ישראל וארם צובא ודמשק וערביסטאן קיבלו עליהם הוראות מרן ז"ל.

31) רבי יוסף חיים – שו"ת רב פעלים (חלק ב' חלק יורה דעה סימן ז)

ואפילו מאה אחרונים חולקים על פסק מרן השלחן ערוך, אין אנו שומעים להם אפילו במקום הפסד מרובה, כי אנו מחוייבים ללכת אחרי הוראות מרן מכח הקבלה שקבלנו וכו' ואין אנחנו יכולים לזוז מדבריו.

32) הרב עובדיה יוסף – יביע אומר (ח"ט חו"מ א)

ולפע"ד אין דבריו מחוורים, שעיקר קבלת דברי מרן הוא משום שהוא רבינו, ומרי דאתרא דילן, וכבר כתב מהר"י פראג'י בשו"ת הרי"ף, דבאתרא דאית להו רב, והוא מרי דאתרא ולימדם תורה ודעת, ונהגו לסמוך עליו בדיני התורה, דברי הרב ההוא הוקבעו עליהם חובה כאילו הם הלכה למשה מסיני שאין בה מחלוקת, ואפילו במקום שרבים חולקים עליו, והזו מדבריו אפילו מקולא לחומרא, ה"ז כאילו זו מדברי תורה ומזלול בכבוד רבותיו שלימדוהו תורה. ע"כ. וא"כ מסתברא ודאי שאין לומר קים לי נגד תשובת מרן, שהרי קבלת דברי מרן

הם מטעם דהוי מרא דאתרא, [וכ"כ הגאון מהר"י פראג'י הנ"ל, שהדבר פשוט דנקטינן כדעת מרא דאתרא לפסוק הלכה כמותו... ואפילו במקום שרבים חולקים עליו...], וא"כ גם לגבי תשובותיו שהם בכלל פסקי המרא דאתרא אין לטעון קים לי כנגדו...

והכי נקטינן בכל מילי דאיסור והיתר, וכבר כתבנו שמאחר שמרן הוא מרא דאתרין, ומפיו אנו חיים בכל מכל כל, וקבלנו הוראותיו ככל אשר יאמר כי הוא זה... ושלא לפסוק בפשיטות נגד דעתו של מרן, ולומר שהמוחזק מצי טעין קים לי כדברי הי"א נגד הסתם שבש"ע... כלל העולה שהסכמת רוב האחרונים שלנו, שאין המוחזק יכול לומר קים לי נגד מה שפסק מרן בתשובה, מאחר שמרן הוא מרי דאתרין, ומפיו אנו חיים, וקבלנו הוראותיו ככל אשר יאמר כי הוא זה. וכן ראוי להורות, לשעה ולדורות...

33 הרב עובדיה יוסף – יביע אומר (ח"ה או"ח סימן מג)

ובאמת שיתכן מאד שגם מאלה הגאונים האשכנזים המקיימים מנהג הרמ"א, היינו דוקא בעירם ושער מקומם, שעליהם לנהוג כמרי דאתרא דידהו, לא כן לאלה האשכנזיות הבאות להתיישב בארץ ישראל, אתרא דהרמב"ם ומרן, כיון שקבלו כאן הוראותיהם, י"ל שחייבות הנשים לעזוב מנהגן, ולהמנע מלברך על מ"ע שהז"ג, כיון שלדעת רבותינו שבא"י מרי דאתרא הו"ל ברכה לבטלה, וכן היה מקדמת דנא מנהג הנשים תושבי הארץ... ואפשר שגם החת"ס שאינו נוטה קו מד' הרמ"א, יודה שבא"י חייבות לנהוג כמרן מרא דאתרא... ואדרבה כלפי לייא יש לתמוה על הרב ידידנו שליט"א שבא להורות הלכה לנשים הספרדיות היפך דברי הרמב"ם ומרן, ולברך ברכות לבטלה, והרי ידוע מ"ש החיד"א... שספרדי שעושה מעשה להקל באיזה ענין כדעת הרמ"א היפך פסק מרן חייב לעשות תשובה וכפרה.

34 אמת ליעקב – אורחות הרב וקהלתו (פרק ב' סימן ב:יג) – מו"ר הרב יעקב פריץ שליט"א

קודם, אביעה כאן רגשות צער ומבוכה של ת"ח ישרים, התמהים על נתיבות לא נכונות ולא טובות שמתהלכים

בהם אנשי דורנו – הם ריבוי הדעות והספיקות והחששות העוברות גבולות צדק היושר והאמת, ויש שחוששים לפסוק הלכה מתוך שלחן ערוך המקובל על כלל ישראל מדור דור, שהם חוששים לדעה אחרת לא כמו שפסק שולחן ערוך, ומחמירים ומוסיפים חומרא על חומרא ונכשלים בקולא או בקולות שיוצאים מתוך חומרתם, והתקיים בנו בדיוק מה שחזו חז"ל ברוח קודשם ואמרו: עתידה תורה שתשתכח מישראל... ופירש רשב"י: "ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו – שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד" (שבת סוף דף קלח')

35 כתר שם טוב – חלק ג' – הקדמה – הרב שם טוב גאגין

כל זה הבאתי לפניך למען תדע עד כמה מן הפרוד נמצא בין אלו השתי עדות וכמה מן הבלבול והמבוכה הביאה בין שני שבטי ישראל את שזה אוסר, זה מתיר, וכל פסקן בוחר לו בדעת הפוסק הקרובה לדעתו, עד שהתורה חוגרת שק ואומרת עשתוני כאלף תורות, ורגשי האמונה נחלשו בפרט בעיני קטני אמנה.

ברי"ל כי זאת היתה דאגת גאון ישראל מרן הב"י שהעמיס על עצמו עבודה כבירה בחיבור ספריו אלה, ומגמה אחת היתה לו לאחד את האומה הישראלית לחטיבה אחת וחקה אחת יהיה לכם לגר ולאזרח הארץ.

בחיבור הב"י עלה בידו לתת ליהדות תמונה שלימה ומיוחדת, והיה היסוד ואבן פנה להוראה ומקור נפתח אל ברורי טעמי ההלכה, ובזה קנה לו שם עולם בעולם ההוראה בישראל אשר לא עלה ביד איש זולתו מיום מ"ת ע"י המחוקק מרע"ה.

אבל כאשר בא הרמ"א ופרש מפתו על שלחן הזהב, הבנין הענקי שבנה הב"י נודעזע. ומה היו התוצאות שחזרה תורת ההלכה ונהיתה לאלף תורות, ומי יודע אם קרע כזה יש תקוה כי יבא יום ויתאחה לעולם.

ומי לידינו יתקע כאשר ישוב ה' וירחמנו להשיב לנו את ארצנו א"י, איך יהיה אפשר שנתאחד יחד, הן בנוסח התפלות, והן בכל הדינים והמשפטים אשר תכלה היריעה מהכילים.